

Franska presidentvalet 2022 inför 2:a valomgången

Första omgången av presidentval i Frankrike ägde rum 10 april. Det resulterade i att den sittande presidenten Emmanuel Macron favorit fick flest röster (27,84%), med den högerextremistiske Marine Le Pen på andra plats (23,15%). I andra valomgången kommer de två att ställas mot varandra.

På tredje plats kom vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon (21,95%) och på fjärde högerextremisten Éric Zemmour (7,1%), som utmärkt sig genom hets mot invandrare i allmänhet och muslimer i synnerhet.

Av de övriga kan nämnas den gröna kandidaten Yannick Jadot (4,63%), kommunistpartiets Fabien Roussel (2,28%), socialistpartiets Anne Hidalgo (1,75%), NPA:s Phillippe Poutou (0,77%) och Lutte ouvrières Nathalie Arthaud (0,56%). Att noteras här är att det hade räckt med att rösterna på antingen socialistpartiet *eller* kommunistpartiet i stället lagts på Mélenchon för att han skulle ha vunnit över Le Pen och att därmed 2:a valomgången stått mellan Macron och Mélenchon.

Artiklarna ned diskuterar resultatet av 1:a valomgången och den kommande 2:a valomgången – vad som står på spel och hur valet kan komma att sluta, vilket inte alls är något som man med någon större säkerhet kan förutsäga, det finns för många osäkra faktorer.

Samtliga artiklar översatta av Björn Erik Rosin.

Lästips: [Om franska presidentvalet i april 2022](#) (inför första valomgången)

MF 18/4 2017

Innehåll

CounterPunch	1
<i>Le Pen som president klart tänkbart</i>	1
Mediapart	3
<i>Franska valet: Vänsterns ansvar</i>	3
Le Monde	5
<i>Macrons arrogans kan stå honom dyrt i presidentvalet</i>	5

CounterPunch

Le Pen som president klart tänkbart

Philippe Marlière¹

CounterPunch 15/4 2022

Extremhögern har inte majoritet i Frankrike. Men Macrons arrogans och elitism samt splittningen inom vänstern kan ge Marine Le Pen segern.

På ytan ser resultatet den 10 april som en kopia av 2017. Den sittande presidenten Emmanuel Macron kom ett med 28 procent, följd av Marine Le Pen från *Rassemblement National* med 23 procent och så Jean-Luc Mélenchon från vänsterradikala *La France Insoumise* (Det okuvliga Frankrike) på 22 procent. Precis som 2017 besegrade Le Pen Mélenchon bara med en hårsån.

I själva verket är resultaten förvånande och rent av oroväckande. Valdeltagandet var lågt. Med 74 procent var det nära bottenrekordet på 72 procent från 2002. I Frankrike ser man nu många unga, fattiga och invandrare som stadigt avstår från att rösta.

Det viktigaste var emellertid att den totala kollapsen för de båda partier som länge dominerat fransk politik: socialistpartiet (PS) och högerns Les Républicains (LR), arvtagare till den gaullistiska traditionen på högerkanten. Fram till 2017 brukade PS och LR alternera vid makten. I det här valet fick deras kandidater 1,75 procent respektive 4,78 procent. Deras fall är häpnadsväckande. Och det är oklart om de någonsin kommer att kunna återhämta sig på nationell nivå, men de första tecknen ser inte lovande ut för deras del.

Det finns en rad skäl till denna nedgång, men att Macron kunnat positionera sig som både center-vänster och center-höger har med all säkerhet underminerat de båda partierna. Han har bokstavligt talat fungerat som en ”vampyr” gentemot PS och LR och ”slangat åt sig” stora delar av deras väljare. *La République en Marche* (LREM), den rörelse Macron skapade 2017 när han för första gången ställde upp i presidentvalet, har sugit upp stora klunsar av dem som traditionellt röstat på PS och LR och dessutom ledande namn från båda partier.

En bortdöende mitten

Framför allt har vänstern drabbats av denna utveckling. Dess socialdemokratiska del har nu nästan helt försvunnit, även om den upplever en viss återuppståndelse i Spanien, Portugal, Tyskland och en del andra ställen i Europa. En del socialistväljare har gått över till Macron, medan andra röstat på Mélenchon bara för att ge vänstern en möjlighet att ta sig till andra valomgången.

Än en gång har Mélenchon gjort oerhört bra ifrån sig i ett presidentval. Han startade långsamt, men drog så småningom ifrån de övriga kandidaterna på vänsterkanten för att till sist bli den ende progressive kandidat med möjligheter att utmana Macron och Le Pen. Mélenchon är en karismatisk talare, om man gillar en poetisk och storslagen politiker – och det gör de flesta på vänsterkanten i Frankrike – och han arbetar hårt, han inledde sin valkampanj redan för två år sedan. Han använder sociala medier och ny teknologi på ett innovativt sätt, flera gånger, precis som 2017, framträdde han via hologram på en rad valmöten i landet.

Men Mélenchon är också en person som är oerhört polariserande och som retar många. När han 2017 blev den klart ledande inom vänstern med nära 20 procent i första valomgången av presidentvalet då borde han ha inlett diskussioner med andra partier och miljöer – De Gröna,

¹ Philippe Marlière är lärare i French and European Politics vid University College i London.

kommunister, trotskister, center-vänstern – om att bilda en lös allians inför det här presidentvalet. I stället vägrade han kategoriskt att förhandla med någon annan, hånade ”gammelvänstern” och föredrog att gå sin egen väg. Om han sökt stöd hos kommunistpartiet och De Gröna hade det sannolikt nu varit han som ställts mot Macron i den andra valomgången. Men Mélenchon är inte någon François Mitterrand eller någon Lionel Jospin, politiker som insåg att man måste kompromissa för att kunna segras.

Mélenchons triumfatoriska framträdande efter första valomgången bådär inte gott för framtiden. Han och hans anhängare hävdar att ”den radikala vänstern” nu har hegemonin inom den breda vänstern. Det återstår att se. Hans anmärkningsvärda framgång har mer att göra med taktikröstning från mer försiktiga vänsteranhängare, som förtvivlat letade efter ett alternativ till en upprepning av duellen Macron-Le Pen, än med stöd för hans idéer eller hans kontroversiella person. En opinionsmätning efter första valomgången visade också att Mélenchon var den av de tre huvudkandidaterna som gynnats mest av taktikröstning.

Le Pens triumf

Detta val präglades också av rivaliteten på yttersta högerkanten. Eric Zemmour, journalisten-som-blev-poliiker, gjorde till slut inte så bra ifrån sig med 7 procent, vilket måste ha varit en besvikelse för honom. Hans kandidatur var bokstavligen talat fabricerad av CNews, en fransk variant av Fox News, ägd av miljardären Vincent Bolloré. Zemmour fick en plattform för att häva ur sig sina rasistiska och extrema åsikter i så gott som alla stora mediakanaler, men uppenbarligen blev en del av hans potentiella väljare endera uttråkade eller bortskrämda. I stället har hans extremhöger radikalism gjort att Marine Le Pen kunnat framstå som ”moderat” – vilket hon politiskt sett alls inte är.

Le Pen var smart nog att låta Zemmour sköta talet om islam och invandring, medan hon kunde koncentrera sig på plånboksfrågorna: jobb, ”sociala klyftor” och offentlig service. För att inga missförstånd ska råda: Le Pens ekonomiska politik är allt annat än socialistisk. Den är en anhopning av inkonsekventa åtgärder som i stort går ut på skattesänkningar. Hennes ”vänsterframtoning” (pension vid 60 år, försvar av arbetstidsförkortningen eller de offentliganställdas rättigheter) från 2017 är borta. I stället har hon förpackat sitt budskap i folkloristisk retorik, vilket bidragit till att hon kunnat locka till sig ett stort antal arbetarväljare.

Hennes signalbudskap handlar om s k Nationell preferens, vilket skulle möjliggöra diskriminering av utlänningar boende i Frankrike i frågor som har med social välfärd att göra. För närvarande är detta illegalt och i strid med konstitutionen och för att kunna införa sin politik skulle Le Pen både vara tvungen att ändra Frankrikes konstitution och en del grundläggande lagar. Detta är klassiskt territorium för yttersta högern.

Macrons fel

Den kommande veckan blir avgörande för Frankrikes, och kanske Europas, framtid. För första gången sedan Vichyregimen under andra världskriget har yttersta högern möjlighet att komma till makten. Enligt flera opinionsmätningar kämpar de båda kvarvarande presidentkandidaterna sida vid sida – och felet för att det blivit så är främst Macrons.

Efter att ha blivit vald 2017 har Macron inte styrt som någon mittenman. Snarare har han gått långt åt höger vad gäller lag och ordning, invandring och islam. Hans ekonomiska agenda har enligt många främst varit inriktad på att gynna de välbeställda. Macron betraktas av många som högragen och arrogant. Folk utanför Frankrike inser kanske inte djupet av hur impopulär han är, hur avskydd han är bland ungdomen, invandrare och offentliganställda. Och stöd av dessa grupper, som lutar åt vänster, är avgörande för att han ska kunna bli omvald.

Det finns nu en risk för att Macron kommer att förlora ett val som det egentligen aldrig borde kunna förlora. Även om yttersta högerens tre kandidater i första valomgången fick över 30

procent har de ingen majoritet bakom sig. Hotet mot Macron kommer framför allt från att den s k *front républicain* – den republikanska fronten, för att hindra extremhögern från att vinna – håller på att falla samman. Den fungerade 2002 då Jacques Chirac besegrade Marine Le Pens pappa Jean-Marie Le Pen med 80 mot 20 och även – om än inte lika övertygande – när Macron 2017 besegrade Marine Le Pen med 66 mot 34 procent.

Både Marine Le Pen och hennes far har ägnat årtal åt att försöka ”avdemonisera” sitt parti, som 2018 bytte namn från *Front national* till *Rassemblement national* [Nationell samling]. Hon gillar inte att medierna och hennes politiska motståndare kallar RN för ”extremhöger” (vilket det är), eftersom det avskräcker många. Men den här gången kanske hennes ansträngningar belönas då Macron retar stora kategorier väljare så oerhört.

Sömngångaraktigt mot katastrofen?

Tidigare har många vänsterväljare varit tillräckligt disciplinerade och röstat på en konservativ kandidat för att ”hejda fascismen”, men nu verkar de ha fått nog. Opinionsmätningarna talar om att bortemot en tredjedel av Mélenchons väljare nu är beredda att rösta på Le Pen i andra omgången, medan ytterligare en tredjedel inte tänker rösta alls. Sådana siffror ser inte bra ut för Macron, han är tvungen att lyssna på och vinna över de väljarna.

Hotet blir än mer uppenbart genom att en del vänsterkandidater, bl a Mélenchon, inte uttryckligt vill uppmana sina anhängare att rösta på Macron. ”Vi vet vem vi aldrig kommer att rösta på! Ni får inte rösta på Marine Le Pen!”, sade Mélenchon när han på kvällen den 10 april framträdde inför sina anhängare. Ett budskap som allmänt uppfattades som en maning till att inte rösta, något som skulle öka Le Pens chanser att vinna.

De gamla antifascistiska reflexerna håller på att försvinna inom vänstern och de konservativa väljarna har radikaliserats. Zemmour har gjort rasismen till vardagsmat i det franska samhället och Le Pen har tonat ner sin image. Macron däremot är måltavla för en ombytlig och ilsken väljarkår. Förutsättningarna finns för att Frankrike sömngångaraktigt ska få en president från yttersta högern. Förut var något sådant inte möjligt. Nu är risken uppenbar.

Mediapart

Franska valet: Vänsterns ansvar

Pauline Gaulle

Mediapart 14/4 2022

Efter att ha haft fem år på sig att bilda en front mot högern och extremhögern var vänstern ändå inte i stånd att förhindra en upprepning av duellen Macron-Le Pen. Ansvaret vilar nu tungt på *Union Populaire* [Jean-Luc Mélenchons valorganisation, ö.a.] att kunna stå för den nödvändiga återuppbyggnaden av vänstern.

För andra gången på fem år tvingas vänsteranhängarna välja mellan två onda ting. Den 24 april kan de endera stanna hemma eller rösta blankt med risk för att då indirekt medverka till segern för en extremhöger starkare än någonsin. Eller rösta på en kandidat vars insatser under fem år bara varit avskräckande.

Den huvudansvarige för denna situation är helt klart president Emmanuel Macron själv. 2017 blev han vald sedan en del av vänstern ändå bestämt sig för att spärra vägen för extremhögern. Den nyvalde statschefen talade då om att ”skapa försoning” bland fransmännen. I stället har han stått för en brutal politik ekonomiskt (bara något mildrad av hans tal om ”kosta vad det kosta vill” under pandemin) och rent usel när det gäller allmänna värderingar. Det som måste inträffa gjorde det också: avgörandet kommer åter att stå mellan denna infernaliska duo.

Men denna fälla borde ha gått att undvika och vänstern bär en del av skulden för att så inte blivit fallet. Dagen efter första valomgången var i alla fall David Cormand, medlem av Europaparlamentet och som under valkampanjen arbetat för De Grönas kandidat Yannick Jadot, ärlig nog att säga att han ”hade lust att be om ursäkt” för denna ”misslyckade kampanj”. Men nu har det onda hänt och katastrofen går inte att undvika.

Under fem långa år har alla grupperingar inom vänster inte gjort annat än att högt och ljudligt fördöma kränkningarna av fri- och rättigheter och det sociala våld – även rent fysiskt – som Macrons regering svarat för. Men trots att man såg att man var på väg rätt in i muren inför andra valomgången hände ingenting.

Olika partier inom vänstern – förutom *La France Insoumise* (LFI) [Mélenchons parti] som hade de största chanserna att avancera till andra omgången – försäkrade att de skulle ”stå för en överraskning” i ett val som de på förhand visste var förlorat. I realiteten spelade man rysk roulette med väljarna och landets framtid.

Samtidigt som alla möjliga hot bara växte – klimatet, pandemin, för demokratin, internationellt och det blir alltmer tydligt att det krävs planering på det ekologiska området, en mer aktiv stat eller vikten av att ta kamp mot nyliberalismen inom EU – lyckades inte vänstern åstadkomma någon som helst enhet.

Orsakerna? De Grönas överdrivna förhoppningar om valframgång, ett socialistparti ovilligt att närma sig några av de andra formationerna, ett kommunistparti (PCF) mer intresserat av att slå vakt om sin egen position än att förändra landet och så ett LFI som vägrade några som helst diskussioner om sin syn på utrikespolitiken.

Alla ägnade sig åt att skydda den egna butiken och lyckades aldrig sätta sig ner vid ett bord på att på ett seriöst och öppet sätt diskutera vad som borde göras. Ironiskt nog borde verkligen den potentiellt dödliga splittringen inom högern och extremhögern ha fått vänstern att inse att man kunde ha öppet mål om man bara lyckades enas. Men vänstern fortsatte obekymrat att odla sina egna täppor och därmed gräva sin egen grav.

Olika delar av vänstern har kunnat slå sig för bröstet i samband med olika val och utropa sig som störst – LFI vid presidentval, De Gröna vid Europaval och kommunalval, socialisterna vid regionalval – och ingen tycktes lägga märke till att man då ägnade sig åt en kamp mellan dvärgar i den växande skuggan av ett fascistiskt monster som blivit tveeggat i och med Eric Zemmours entré på den politiska scenen.

Och när allt kommer omkring blev första valomgången den 10 april bara den logiska följden av detta inkonsekventa agerande. Vänsterväljarna var mer klarsynta än sina representanter om vad en ny femårsperiod med Macron eller en seger för Le Pen skulle kunna innebära. Där insåg man omfattningen av hotet och vägrade gå med på olika grupperingars spel för att i stället satsa på Jean-Luc Mélenchon, den ende i stånd att kunna ta sig till andra valomgången.

Resultatet den 10 april kan sägas vara en lika grym som välförtjänt bumerangeffekt. Trots att en socialt inriktad och ekologisk vänster är minst sagt livaktig gick socialisternas, kommunisternas och De Grönas partiapparater orubbligt in för att ”löpa linan ut” i sitt äventyr och stod nu närmast tillintetgjorda.

När kommunistpartiet förstod att det låg inom räckhåll att Jean-Luc Mélenchon kunde ta sig till andra omgången borde man *in extremis* ha slutit upp bakom *Union Populaire*. I stället föredrog man att till varje pris behålla sin kandidatur. Socialistpartiet och De Gröna kunde också tidigt ha enats om ett gemensamt projekt, men föredrog i stället att på egen hand fortsätta sina hopplösa kampanjer. Nu skulle ingen av dem nå ens 5 procent och därmed inte

få kampanjkostnaderna återbetalda av staten och är nu tvungna att gå med tiggarskåpan för att kunna överleva politiskt.

Union populaire – den avgörande punkten

Vad beträffar *Union populaire*, den enda inom vänstern som lyckades med någon omfattande mobilisering, ser saker och ting helt annorlunda ut. Även om man till sist ändå inte lyckades komma med bland de två finalisterna är det den som har ledarskapet inom vänstern. Och därmed ett historiskt ansvar: se till att scenariot från 2022 aldrig mer upprepas.

Erkännas bör att Jean-Luc Mélenchon avverkat en del av den nödvändiga vägen. LFI:s ledare har lyckats hindra vänstern från att helt upplösas medan socialdemokratien obetvingligt glidit iväg in i en oåterkallelig nyliberalism – och det är ju också så att president Macron har plockats fram ur låret på François Hollande [socialist och Frankrikes president, 2012-2017, ö.a.].

För Mélenchon återstår nu att fullborda det avgörande – skapa den bas som ger den svaga kraft *Union populaire* ändå är möjlighet att bestå och kunna göra en seger tänkbar vid nästa presidentval 2027. Och då kan inget vara värre än att misstolka resultaten från första valomgången och åter hänge sig åt illusioner om att vara den hegemoniska vänsterkraften, som man gjorde 2017.

Det spektakulära stödet i de folkliga kvarteren för Jean-Luc Mélenchon i detta val, där han var klart störst, tyder på ett uppriktigt och helgjutet stöd för den som hela tiden hållit extremhögern kort. Inne i städerna ser situationen annorlunda ut. Där är en mer ombytlig medelklass i stånd att rösta kommunistiskt i kommunalvalet, socialistiskt i regionalvalet och på De Gröna i Europavalet och det kan inte ses som någon total uppslutning bakom Jean-Luc Mélenchon som person eller hans program ”Gemensam framtid”.

Framtiden, och då i första hand parlamentsvalet i juni, kommer att klargöra huruvida *Union populaire* lyckats ta till sig denna mångfald bland väljarna. Nu ankommer det på den att se till att en demokratisk och mångfacetterad koalition ser dagens ljus kring en politisk linje som är på samma gång tydlig och inkluderande.

Le Monde

Macrons arrogans kan stå honom dyrt i presidentvalet

Thomas Piketty

Le Monde 8/4 2022

Vid det franska presidentvalet 2017 hamnade fyra kandidater på mellan 20 och 24 procent av rösterna. Med andra ord hade den avgörande andra omgången kunnat se ut på olika sätt i ett djupt splittrat politiskt och ideologiskt landskap. Ovissheten är stor också inför detta val, i synnerhet om valet i den andra omgången kommer att stå mellan extremhögern och högern (Le Pen mot en Macron som det stora flertalet väljare numera tämligen logiskt placerar till höger).

Säkert är att Frankrike inte längre står inför den gamla sortens ”trygga” val mellan vänster och höger. Framför allt för att den allmänna högervidningen av det politiska landskapet och uppkomsten av ett starkt invandringsfientligt block svarar mot en djupare strömning, som Macron under sina fem år vid makten på ett farligt sätt tillspetsat. Dessutom kommer det att ta mycket tid för att olika delar av vänstern ska lyckas enas och komma till makten.

Avgörande vändning

Låt oss börja med högervridningen. Saker och ting står nu klart. Genom att överta högerns ekonomiska program har Macrons mittenpolitik också bidragit till att föra landet längre åt höger, den klassiska högern har övergått till att tävla med extremhögern i frågor som har med invandring och fransk identitet att göra. Allra farligast är dock presidentens arrogans. Han försöker bli omvald utan att debattera med sina motståndare och utan något program. Eller snarare med åtgärder som visar den avgörande vändning som skett i hans politik: att hela tiden och framför allt styra landet till förmån för de bäst bemedlade och satsa på oenigheten på motståndarsidan.

Cynismen har nått sin kulmen i pensionsfrågan. Macrons förslag att höja pensionsåldern till 65 år kommer främst att drabba dem som fått börja arbeta vid 18 års ålder och som har kortare medellivslängd än den som börjat arbeta vid 22 år. Att komma med ett sådant förslag och samtidigt hävda att de som arbetat längst kommer att vara förskonade från förändringen är en grov lögn. Genom detta agerande får Le Pen möjlighet att på ett ganska billigt sätt kunna framstå som den som försvarar de folkliga klasserna och dem som har de hårdaste arbetena.

Cynismen är också grov när Le Pen föreslår återinförande (i homeopatiska doser) av förmögenhetsskatten. Hennes förslag är till stor del rent hyckleri eftersom hon samtidigt vill helt undanta allt som handlar om skatt på bostäder för sitt huvudsakliga boende: mångmiljonärer med ett slott i Saint-Cloud [vilket är fallet med pappa Jean-Marie Le Pen i Paris utkanter, ö.a.] kommer att få sänkt skatt på sina rikedomar i fastigheter, medan vanliga fransmän kommer att drabbas av höjd fastighetsskatt. Men så länge Macron vägrar att återinföra förmögenhetsskatten ger det åter Le Pen utrymme för att enkelt kunna framstå som folkets kandidat.

Denna laddade politiska cocktail på basis av skärpt invandringspolitik och sociala reformer för de vita folkliga klasarna har redan noterat stora framgångar i Polen och Ungern. Lite längre härifrån var det också vad som gjorde att demokraterna kunde återkomma till makten i USA efter inbördeskriget på en plattform av segregation mot de svarta, men mer socialt inriktad än republikanerna gentemot de vita. Risken finns att den sortens hållning (social-rasistisk) också kommer att ta hem spelet i Frankrike. Om Macron inte kommer med en stark gest i social riktning om pensionerna och en mer rättvis beskattning då kan hans arrogans stå honom dyrt i avgörandet mot Le Pen.

Om vänstern ska kunna återta makten måste den kunna knyta band med folkliga klasser med olika ursprung, som idag är djupt splittrade, och återskapa förtroendet bland dem som inte längre tror på några sociala och ekonomiska löften för att i stället söka sig till åtgärder mot invandringen för att kunna förändra sitt öde. Det kan ske med ett ambitiöst program för omfördelning av rikedomarna och att de makthavande ärligt erkänner sina misstag. Det kommer att ta tid för klyftan till de folkliga klasserna är djup. Olika partier inom vänstern ("Insoumis", socialister, gröna, kommunister, osv) måste göra sig av med sin bitterhet och återskapa en ny folklig kraft, demokratisk och internationalistisk. Det går inte att kritisera den överdrivna presidentmakten samtidigt som man vägrar all demokrati i de egna leden när det gäller att utse presidentkandidat. Det går inte att tala vitt och brett om internationalism och inskränka försvaret av demokratin till de egna nationsgränserna. Det finns många goda skäl att ta itu med detta omedelbart.